

SENY

REVISTA QUINZENAL NACIONALISTA

SUMARI

La passada lluita.—L'únic remei, La representació proporcional.—Veu de la intel·ligència, per Xenius.—Recort a Francesc Fontfreda, per Pere Benavent.—La pruna, per Jules Renard, trad. F. V.—De la futura Exposició d'industries elèctriques, per R. V. C.—Cursos monogràfics d'alts estudis i de intercanvi.—Notes polítiques: La posta d'en Maura, L'acte de Ripoll, Dugues cartes.

Donatja de l'Ajuntament

ANY I NÚM. III i IV.

OLOT, 15 DE JULIOL DE 1919

Nº 9273.

OFICINA I LABORATORI DE FARMACIA

DE ANTON BOLÓS I VAYREDA

SERVEI ESCRUPULÓS I CIENTIFIC
MEDICAMENTS PURS GARANTITS
MODERNS APARELLS DE LABORATORI
ESPECIFICS; INJECTABLES; OXIGEN; ANALISIS

S. RAFEL n.º 28

TELEFON n.º 40

Terrens per a vendre

O acensar

situats al millor punt urbanitzat
del Pla de Llacs

Raó Carrer de la Proa 16, 1er.

YOGHOURT

Se serveix a domicili

Per encàrrecs:

CELLER OLOTÍ

Passeig de Blay, 52

S E N Y

REVISTA QUINZENAL NACIONALISTA

ANY I. NUMS. III i IV.

OLOT, 15 DE JULIOL DE 1919

LA PASSADA LLUITA

Finida ja la etapa de lluites electorals, amb la victòria nacionalista que donà el triomf als nostres estimats amics D. Josep M.ª Masramon i D. Rafel Borrell, no havem pas de detenir-nos a explicar els detalls de la mateixa, sinó mes bé a alegrar-nos de la forta victòria que representa per els nostres ideals, l'assoliment de dos llocs a la diputació provincial i per tant a la Mancomunitat de Catalunya.

I hem d'alegrar-nos més, per quant s'aconseguí la derrota del candidat que no ofería cap garantia de rectificat en judicar el plet de Catalunya.

Els nacionalistes necessitem tenir dintre les corporacions catalanes un bon nombre de amics nostres, propugnadors de l'ideal íntegre de Catalunya en continuat recobrament, en continuada renovació, en incessants esforços de civilització ètnica.

Però, naturalment, no tots els representants populars han de pertànyer a nostra organització, ni cal que aixís passi, doncs, precisament en la crítica de les oposicions està un fort estímul i una font de depuració dels que porten el sentit de govern. Però alló que en canvi deu evitar-se,—tenir en compte el grau de maduresa política a que han arribat els ideals autonomistes, doncs, no hi ha a Catalunya cap partit polític que no tingui almenys una branca que no accepti sincerament l'autonomia,—és el que entrin en la organització del nostre govern els que per llur programa polític se sap que aspiren a fer inútil la nostra incipient llibertat, que laboren contra Catalunya i més que més quan aixó ho fan sots paraules encobertes o sots afirmacions de afecte a Catalunya, desvirtuades per llurs distincions sofisticades i més desvirtuades encara per llurs fets sempre contraris a la realització de les aspiracions catalanes.

Per ço, junt amb la satisfacció del triomf de nostres candidats que seran la representació del nacionalisme d'aquests districtes sentim satisfacció per l'èxit dels senyors Riu i Solà, que per els seus actes, ens tenen demostrat no seran cap obstacle per l'avenç de Catalunya.

No cal ara que parlem de les arts gens d'acord amb l'austeritat política que's jugaren en tota la sèrie electoral passada; amb els diaris i publicacions d'informació, el llegidor s'haurà pogut enterar detalladament de tot ço passat. No cal tampoc que ens en planyem. Una acta de diputat a Corts, abandonada per nostres amics a la munificència d'una persona que ni idealment, ni sentimentalment representa res en nostre districte, poca valor té. La ineficàcia d'aquestes Corts, vinguda principalment de la orgia d'immoralitats en que foren infantades, ens estalvia el dolor de no ser-hi representats.

I la mancança d'aquesta representació ens ha vingut prou compensada per el bon nombre de representants obtinguts en les eleccions successives a pesar de totes les opresions i de totes males armes, i més que en altra cosa en l'apoi de la opinió, que ha regonegut la injusta persecució oficial de que era objecte el catalanisme i s'ha declarat francament al nostre costat, produint-se verdaders esclats populars de fervor catalanesc.

Les persecucions de les causes justes només serveixen que per arrelar-les més.

L'UNIC REMEI

La representació proporcional

Les discussions de les actes al Congrés han demostrat que no hi ha possibilitat de remei. La política espanyola s'enfonsa en el llot electoral, sense que els ciutadans de bona fe puguin conservar la més mínima esperança de regeneració dels costums polítics en el règim electoral actual.

Les pressions governamentals, cada vegada més fortes com més extenses són l'acció i la influència del poder públic en les diverses esferes de la vida social i l'acció perversidora del diner convertint el mandat electoral en un article de luxe a l'abast de qualsevol ric que li doni per aquest caprici, cansat potser dels altres, han quedat evidenciades en aquestes eleccions, com en tantes altres que s'han vingut celebrant. Però en la dis-

cussió de les actes s'ha demostrat quelcom pitjor que l'evidència del mal, perquè ha quedat patent la manca absoluta de voluntat de posar-hi remei.

Hi ha una cosa pitjor que la immoralitat: l'amoralitat. És terriblement greu per a un país que s'hi cometin moltes immoralitats; però es pitjor que hi manqui en tal grau el sentit moral que la consciència pública no se senti ni tant sols ofesa de la comissió d'aquelles immoralitats. I potser seria injust dir que en la consciència general aquesta amoralitat sigui total quan d'eleccions es tracta; però és ben cert que la discussió de les actes al Congrés ha demostrat que les majors immoralitats, plenament justificades, han estat explicades davant dels representants del país, sense que els homes dels partits que fins ara havien fingut cura de guardar al menys les formes externes, hagin sentit la rojor en les galtes i en un moment de sinceritat i d'indignació hagi produït un sentiment de rebel·lió davant de tanta brutícia.

Una llarga llista de monstruositats d'ordre polític, com l'anul·lació d'actes per la significació política dels candidats triomfants; d'ordre ètic, com els suborns, perdonats en tractar-se de candidats de determinades filiacions; d'ordre social, com el de consentir un sacrifici d'un a altre company de candidatura, atribuint vots inversemblants a un per a fer-lo passar davant d'un altre, realitzant els maürins el que els mateixos lerrouxistes no s'han atrevit a fer aquí, potser perquè aquí està més desperta la consciència pública general... demostra prou que s'ha arribat ja tan avall com podia arribar-se, i que fins ridícol fóra ja en el dia d'avui confiar en una ascensió moralitzadora, en matèria electoral en el règim vigent, després del sorollós fracàs d'En Maura i dels seus.

Tot allò en què fins ara s'hagués pogut tenir alguna confiança, ha caigut desacreditat. I després del que ha passat i de l'única defensa del Govern d'En Maura, d'al·legacions de les immoralitats estranyes per a excusar les propies, no cal confiar en el remei d'un Alba o un Romanones, o un Bergamín, ni cap altre, posat al ministeri de la Governació. Aixó està definitivament judicat. El carro polític està en unes roderes fondes i plenes de llot, de les quals no hi ha energia ni voluntat per a fer-lo sortir.

Si algún remei hi ha, no pot ésser cap més que obrir un nou camí, ben ample i ben ferm: intentar, després, el cop d'audàcia i d'energia, del canvi

fonamental de la llei electoral, per treure el carro de les roderes infectes i posar-lo al nou camí perquè no pugui tornar-hi a caure.

Aquest canvi no pot ésser més que la substitució del règim electoral actual per l'escrutini de llista en grans circumscripcions i mitjançant la representació proporcional.

Solament aquest canvi podria reduir a la més mínima influència els efectes, al mateix temps, de les pressions governamentals i del poder del diner. Mentre un i altre factor puguin ser decisius, no cal pensar en la seva desaparició. L'experiència ho demostra prou. En canvi els Governos haurien de renunciar a les imposicions de llur influència oficial si el màxim efecte que haguessin de produir haguessin de consistir només en l'augment d'un sol candidat en una llista nombrosa, i els rics vanitosos no prodigarien llurs diners quan sabessin que no havien de ser aprofitats per a la satisfacció de llur personal amor propi.

La representació proporcional té a favor seu el ser l'únic sistema que permet d'una manera, ja que no exacta, força aproximada, constituir els Parlaments nacionals, en espills de l'opinió política real de cada país reflectint les seves matisacions d'opinions i de voluntats, donant a cada aspiració política una representació proporcionada al prestigi adquirit en la consciència pública. Però per sobre d'aquestes qualitats que el fan recomanable i que l'han imposat, ara darrerament a la mateixa República francesa, que la implantara en les eleccions vinents i que l'havien fet de previsor adopcí en moltes de les novelles Repúbliques que la gran crisi europea acaba d'infantar té la de ser per a Espanya l'únic remei de la il·legalitat electoral.

No cal pas pensar en altres. El sistema parlamentari espanyol morirà de mort vergonyosa si ha de consumir-se en tristes discussions sobre qui cometé més abusos des del ministeri de la Governació, i ha de tenir com a única esperança de regeneració que faci demà un Alba o un Alcalà Zamora ço que ara han fet un La Cierva i un Goicoechea. Si a Madrid hi ha algú que conegui la vida pública moderna i senti una mica la vergonya de l'actual repugnant espectacle, necessàriament haurà de demanar una radical reforma de la legislació vigent, mitjançant l'escrutini per llista i representació proporcional.

LLUIS DURAN I VENTOSA

VEU DE LA INTEL·LIGENCIA

I

Com prologàrem, epiloguem: diem com dèiem.

L'Esperit dicta de nou ordinació. Una crida es, publicada. La transcrivim de «L'Humanità» del dijous 26 de juny.

«T treballadors de l'Esperit, companys dispersats través del mon, separats de fa cinc anys pels exèrcits, per la censura i per l'odi de les nacions en guerra: nosaltres vos dirigim, en aquesta hora en què les barreres cauen i les fronteres tornen a obrir-se, una crida per a formar altre cop la nostra fraternal companyia,—però una companyia nova, més sòlida i més segura que aquella que existia abans».

«La guerra ha portat la confusió a les nostres files. La part més gran dels intel·ligents han col·locat llur ciència, llur dret, llur raó, al servei dels governs respectius. No volem acusar ningú, adreçar cap retret. Prou sabem la feblesa de les ànimes individuals i la força elemental dels grans corrents col·lectius: aquests han escombrat aquelles en un instant, perquè res no era previst per la resistència. Que la prova d'ara serveixi al menys per a l'avenir».

«I abans que tot, fem constar els desastres a què ha conduït l'abdicació gairebé total de la intel·ligència al món i el seu asserviment voluntari a les forces desencadenades. Els pensadors, els artistes han afegit al flagell que rosega l'Europa en la seva carn i en el seu esperit una suma incalculable d'odi enverinat, han cercat en l'arsenal de llur saber, de llurs memòria i imaginació raons antigues i noves, raons històriques, científiques, lògiques, poètiques d'odiar; han treballat per destruir la comprensió i l'amor entre els homes. I fent aixó, han enlletgit, envilit, degradat el pensament del qual eren representants. N'han fet l'instrument de les passions i (sense saber-ho tal volta) dels interessos egoïstes d'un clan polític o social, d'un Estat, d'una pàtria o d'una classe. I avui, d'aquest enfonsament salvatge, del qual totes les nacions, les victorioses com les vençudes, surten malferides, empobrides, i al fons del cor—mal que no ho confessin—avergonyides i humiliades de llur crisi de follia; i el pensament, compromès en les lluites d'ells, en surt com ells, rebaixat.»

Ara, doncs, què?—La coratjosa declaració continua.

II

...Continua, i llança el crit de nova esperança, per damunt la misèria actual.

«De peu! Afranquim l'Esperit d'aquests contubernis, d'aquestes aliances humiliants, d'aquestes servituds amagades. L'Esperit no és servidor de rès. Som nosaltres, els qui som servidors de l'Esperit. No tenim altre mestre. Som fets per portar-lo, per defensar la seva llum, per reunir a l'entorn d'ella els homes extraviats. La nostra funció, el nostre deure estan a mantenir en punt fix, a mostrar l'estrella polar, en mig la tempesta de les passions, en la nit. Entre aquestes passions d'orgull i de destrucció mutual, no fem pas una tria; les rebutgem totes. Nosaltres honorem tant-sols la veritat, lliure, sense fronteres, sense límits, sense prejudicis de races o de castes. En veritat, no ens desinteressem de la Humanitat; per ella treballem, mes «per ella entera». No coneixem els pobles. Coneixem el Poble,—únic, universal, que sofreix, que lluita, que cau i s'alça i que avança sempre per l'aspre camí, xop de la seva suor i la seva sang,—el Poble de tots els homes, tots igualment germans nostres. I és a fi que ells guanyin, com nosaltres, consciència d'aquesta fraternitat, que elevem, per damunt dels seus combats cecs, l'Arca de l'Aliança,—l'Esperit lliure, ú i múltiple, eternal.»

Invitats nosaltres a posar el nom al peu d'aquesta crida, creguérem que calia fer examen de consciència, un moment. Hi brillava ja el nom dels grans Purs, d'aquejls que, heroicament, havien sacrificat el gran principi; d'un Bertrand Russell, desposseït, per pacifista, de la seva càtedra; d'un Romain Rolland, en dur exili moral del seu país; d'un Benedetto Croce, abandonat i traït dels deixebles; d'un Henri Vandervelde, noble escenari en la més gran tragèdia espiritual; d'un Hernan Hesse, la valenta solitud del qual rentaria les culpes de servilisme de tot un país...—Invitats a signar,—i després de portar, en l'examen ràpid de consciència, ofrena massa petita a l'ara massa alta, però igual fidelitat al mateix culte,—signàrem també.

XENIUS

Del «Glosari»

RECORD A FRANCESC FONTFREDÀ

Son cos corbat era un arc tens: son esperit la sageta atenta.

Benaurat d'ell per qui el seu cos només fou arc i l'esperit només sageta.

Car per ell la mort fou només el freturat redreçament.

Superb impuls que degué gitar son esperit tan endintre de la Immortalitat.

PERE BENAVENT

LA PRUNA

Al cap d'una branca penja una pruna que no vol pas caure. No obstant, inflada com una galta d'àngel barroc, madura, plena d'un suc pesant, és constantment atreta per la terra.

Com una punta de foc, el sol li pica la pell, li rosega els colors, li crema la cua tot el dia.

Ella no's despenja.

El vent l'ataca en passar, i l'embolcalla a voltes. L'acarona, amb sorna, del seu alè, i després, iradament bufa sobre d'ella d'un esforç brusc.

La pruna es remou a mercé del vent, dòcil, mimosa, endormida.

La violència d'una pedregada l'acrivella de minúscules bales amb estrèpit. Les bales fonen com rosada i la pruna lluenta, mira, a través com un ull immens.

Una merla es posa damunt la branca i amb volades curtes i seques s'acosta a la pruna, li'n tira, de lluny, prudent, les ales a punt, cops de bec seguits, en và.

A cada picassada, el branquilló es plega, la pruna reula i fa signe que no.

Desafiaria un cop de perxa, i fins les escales dels homes.

Justament Bona-amiga s'escau a passar.

Veu la pruna, li somriu, s'arqueja negligentment, el cap enrera, li'n fa l'ullet i obra'ls seus llavis humits i gurmants.

La pruna hi cau!

I Bona-amiga, que no sospita res, em diu, sense estranyar-se, la boca plena:

—Ja ho veus, ha cedit al meu sol desig.

Peró més aviat punida que culpable del pecat d'orgull, llença la pruna.

Portava un cuc a dins.

JULES RENARD

Per la traducció

F. V.

DE LA FUTURA EXPOSICIÓ D'INDUSTRIES ELECTRIQUES

Un parc civil. En una de les vessants de Montjuic, formant part dels terrenys en que s'està aixecant la futura «Exposició d'Indústries Elèctriques», cal remarcar com una obra exquisida el «Parc Laribal».

Emplaçat en el plebeïssim paratge conegut per la «font del gat» és obra d'un home intel·ligent, vingut del Nord, amb els ulls plens de entusiasme per la llum del mig-dia, és obra de M. Forestier que amb l'excel·lent cooperació d'uns quants joves de la generació nova, hi ha posat tot el seu seny, saber, creant el «parc civil» per excel·lència.

En ell podem veure com la naturalesa respon als que saben ben interrogar-la i com tal es basa en una concepció única enriquida per infinitat de matisos.

Nosaltres que fa alguns anys, admiràvem encara, tot i la seva melancònia, el neo-clàssic «Laberinte» d'Horta no podem menys de reconèixer que s'ha donat un gran pas; que a aquella obra, filla de una cultura decadent, amb tot el seu barnís mitològic i neoclàssic, se n'hi oposa una altra de ben nostra, de pura tradició llatina i amb tota l'empenta de una generació renaixent.

Es per tot aixó que no hem pogut resistir la temptació de dir-ne alguna cosa des de aquestes pàgines, per tal que la nostra gent, quan vingui a Ciutat sàpiga que no tot en ella és brogit i remor, perquè s'entri de que a redós del Monjuic, de llòbrecs records, hi trobarà un lloc d'íntima quietut, que la gent d'aquí ja comença a conèixer i a estimar.

R. V. C.

Barcelona, Maig de 1919.

CURSOS MONOGRAFICS D'ALTS ESTUDIS

I D'INTERCANVI

CURS MONEVA I PUYOL

Don Joan Moneva i Puyol, catedràtic de la Universitat de Saragossa, ha professades set lliçons als Cursos monogràfics d'alts estudis i d'intercanvi, parlant de l'eminent historiador lusità i gran amic de Catalunya don Francesc Manuel de Melo.

Heusaquí, en síntesi, el contingut del curs.

Don Francesc Manuel de Melo, fou nat, de noblesa portuguesa, l'any 1608. Als trenta anys publicà sa «Política Militar», i après d'acomplir una missió a Alemanya i d'organitzar a Vitòria, la guerra contra la França, fou tramés com a mestre de camp i cronista de la guerra contra Catalunya. Més tard fou exilat al Brasil. Finalment retornat a Lisboa i après d'escriure abundantament, morí el 13 d'octubre de 1666.

Segueix, el senyor Moneva, estudiant en lliçons succesives les característiques de l'estil literari de Melo: la dificultat amb que escriu en castellà, el gal·licisme que l'influeix tothora i la graciosa i eficaç característica de fer us dels mots en acepcions correctes però no corrents. Remarca també el senyor Moneva com és característica de l'estil de Melo l'aforística ètica i sobretot política. Intel·lectualment, Melo és un observador espiritualment aristòcrata. Altrament en sa «Guerra de Catalunya» es manifesta profundament antimilitarista, contra certes manifestacions que fa en sa «Política Militar».

La figura de Melo és primordialment portuguesa: i a pesar d'ocupar-se en els afers forans que en el seu temps preocupen Portugal, dedica sa múltiple activitat a Portugal mateix. Portugal, en canvi, sembla mostrar-se-li desagraït en l'empresonament a que el sotmeté a Lisboa i en els deu anys d'exili que li feu sofrir al Brasil.

La comunitat de Catalunya i Portugal en el sofriment d'una mateixa tirania havia, necessàriament, de fer de Melo un gran amic de Catalunya, com ja l'en feu. Demostra un clar coneixement de les nostres coses quan en parla.

Parla després el senyor Moneva de com Melo narra la guerra contra Catalunya, cosa que fa amb singular afecte pel paral·lelisme que observa en el desenrotllament dels fets a Catalunya i a Portugal. Parla amb certa duresa de Pau Clarís i cura de descriure esplendidament el Corpus de

Sang, la desbandada de Cambrils i la batalla de Montjuic, gloriosos episodis d'aquella guerra contra la nostra llibertat.

Fineix el senyor Moneva son interessantíssim curs excitant als catalans a estudiar en l'obra de l'il·lustre historiador i diplomàtic portugués en be de Catalunya.

NOTES POLÍTIQUES

LA POSTA D'EN MAURA.—Amb la caiguda del ministeri, produïda més que per altre cosa per la inhabilitat i el corcor de la consciència, ha acabat la aventura senecta, d'un home que si hagues correspost la seva habilitat al seu desig podia haver estat providencial per a Espanya.

La crisi més fonda d'Espanya es la crisi d'homes, d'homes menats per idees i amb capacitat de donals hi forma, homes inquiets i verament progressius.

En Maura s'havia presentat dins la política espanyola com un home d'una sola idea, o mellor encar, d'un sol gest; un gest contradictori a tota la política corrompuda d'Espanya: la austeritat. Si aquest sentit hagués estat prou fort en ell per mantenir-lo en tota faisó i sempre; si hagués tingut tant sols una mitjana comprensió dels problemes vius que s'aixecaven de la realitat d'Espanya, i aixó hagués anat acompanyat de la natural *ma esquerra* que necessita un polític, segurament la serie interminable de amargors que ha hagut de gustar en la seva carrera política, hauria devingut aureola de popularitat. Ara no es mes que una esperança perduda dintre la grisor espanyola.

No ens importa de la figura d'En Maura, les arrogancies d'altre temps, ni les seves fugides per la tangent últimes. L'únic que ens resta interessant d'ell es que per la manca d'homes polítics veritables dins la Espanya, ell havia ocupat un lloc central, que li hauria permés de endegar tota la política espanyola, i per la seva inhabilitat, aixó resta encare per fer, sense veure's encare qui pugui realitzar aquesta tasca; que havent tingut varies vegades a la seva ma la solució del plet de Catalunya, sempre fou una mena d'obstacle impenetrable a la eficàcia de el nostre ideal.

Espanya te crisi d'homes. Catalunya en canvi ne te brillantíssima florida.

L'ACTE DE RIPOLL.—Encara servem el regust patriòtic de la última festa de Ripoll. Ripoll, abundosa en minces politiqueries mai havia sentit l'entusiasme patriòtic com ara.

L'àpet en honor dels diputats electes senyors Masramón i Borrell fou el pretext per mitjà del qual evidencià, la vila de Ripoll, sa voluntat. I l'entusiasme popular palesà una volta més llur catalanitat. Les notes patriòtiques durant tota la diada sovintejaren bellament i en la nota brillantíssima de la celebració del nostre triomf s'homenatjà al nostre amic D. Pere Sacrest, víctima de les últimes malifetes electorals, i alhora s'entonaren al carrer belles cançons nos-

tres, que en aquella hora devingueren fermes i exigents, unides al ritme de la terra.

I quant el finalitzar l'apet els senyors Casanova, Capdevila, Joan i Carles, Parramón, Agustí (que llegí unes boniques quartilles d'en Antón de Bolós) Borrrell, Masramón i Sacrest hagueren parlat, s'abrandà l'entusiasme popular i es dançaren sardanes al Passeig Ragull i es formà una espontània manifestació i foren cantats repetidament «Els Segadors».

Va ésser tramés al digníssim President de la Mancomunitat el següent telegrama:

«Reunitits 110 comensals fraternal banquet, assistint Massramón-Borrrell, celebrar victòria, salutem president Mancomunitat».

Ripoll, separada de les pobres rencúnies pel bell aire que commou Catalunya tota, per la fretura en l'ingrés a les multituds escullides que fan via trevalladores i exigents, esperonada per un desig de millorament ciutadà, s'és dexondit.

Per Catalunya, felicitem-nos-en.

Plau-nos reproduir el bell parlament de don Ramón de Casanova.

«O amics!

Heus aquí *aqueixa mar* inquieta de la *vida humana*.

No sabreu com, tot d'una s'inflen les aigües i emergeixen les ones, com les generacions, emergeixen de la sima immensa del món, profunda i fecunda i corren per la superfície, com una colla d'infants abraçats, amb la crinera dreta, joganeres esvalotades. Si hom les esguarda des de la platja les veu venir del lluny infinit i succeir-se en la mort als nostres peus. Moren fatigades de tan correr i l'arena es beu l'alé darrer.

No en resta res, en apariència. Pero cada una d'elles ha destruïda l'aigua per sempre i les gotes escampades mai més no tornaran a unir-se tal com estaven.

Si no fossin elles la mar seria morta i cada una d'elles n'es una palpitació de vida. Venen del lluny totes en una mateixa direcció i deixen una estela blanca i una remor divina.

Unes venen escabellades com verges folles, tétriques i terribles. Son les que deixen l'aigua térbola. Son les que enfonzen les naus i ofeguen i es gojen en la mort dels vianants ardits. Son les que deixen en la platja aquell trist trofeu de estelles i cossos barbarament inflats. I els hi deixen a la nit. I aquelles ones en morir a la platja, ho fan també de nit, amb vergonya. Ni un estel han pogut llucar i l'agonia llur ha estat allargada i agitada de desfer-se de les estrelles i de les desferres.

Altres son clares i alegres com els infants. Son les que deixen l'escuma blanca. Son les que lluen al sol i son transparentes. Son les que segueixen el ritme dels estels en les nits serenes i juguen amb el vent i es donen les mans i empenyen i gronxen les barques de veles inflades. I moren en la platja humils i rialleres i besen la sorra. Mai no's desfan furientes en les roques.

Jo no trobo tan plaer d'alegrar-me de les coses passades com de fer servir el present per a preparar les venidores.

Be que beguem de la victòria assolida però el meu vot avui més fervent és per que com aquelles ones que segueixen el ritme dels estels i juguen al vent, la nostra joventut abraçada com una colla d'infants empenyi i gronxi les barques que trobi en son camí i mori en la platja fonent-se en l'arena amb una clara remor divina que persisteix bellament per sempre com una rialla de noia..

O amics! Si poguéssim la nostra joventut deixar una estela tan blanca i una música tan clara i tan bella que mai no poguessen desfer-la ni ofegar-la les tenebres de tempesta. O amics! Si poguéssim la nostra generositat fondre els afectes i estendre les ales i els braços de cap a cap de la platja com una onada d'aquelles. O amics! O amics! Si poguéssim fer una onada de tots els cors i poguéssim en la empena de l'afecte, girar totes les aigües de cara als estels!»

DUGUES CARTES:—«Sr. D. Josep M.ª Masramón.—Olot

Molt Sr. meu: No solsament els qu'ostentem càrrechs públics estèm a la disposició dels nostres electors en quant se tracti d'interessos del Districte, sinó que també entenem devèm estar a mercé uns dels altres per al millor servey dels nostres representats. Aixís es que espero no pendrà a mal que'm permeti obtenir de vosté, com a persona la més autorisada per aquest objecte, alguna pública declaració sobre l'estat actual del projecte de camí vehinal del Pont de Castellfullit a Oix a fi de posar terme a l'estat de confusió y incertitut en que's troven els interessats en el mateix, algú dels quals ha recorregut a mí en demanda de datos concrets que no podia proporcionarli, atès a que, per un estrany capritxo de la nostra geografia elctoral, l'oblidat poble de Oix y la séva encontrada no pertanyen el districte d'Olot. Com vosté no ignora, el mentat poble de Oix figura entre els incomunicats, quedant cada hivern, per l'avinguda de les rieres de Coldecarrera y Sant Eudalt. interceptat el trànsit rodat que ab grans penaiitats pot efectuar-se el reste de l'any pel pèssim camí actual. Axó ens va determinar a alguns propietaris de la part immediata a Castellfullit a fer un projecte particular d'un troç del dit camí y d'un pont sobre una de les mentades rieres, projecte qu'encairregarem al ajudant d'Obres públiques Sr. Carrillo, y que no's portà a cap devant la promesa de que la Mancomunitat no tardaria en emprendre la construcció de dit camí vehinal en tota sa longitud. D'això han passat ja alguns anys.

Recordarà vosté que a la carta que, com a amistós apremi y a prech també de varis amichs, li vaig dirigir en 6 de desembre últim, va tenir l'amabilitat de contestarme «que la Direcció General havia remès dit projecte a la Quefatura de Obres Públiques provincial ab l'objecte de que la Mancomunitat acordi si's conforma ab la puja de preus unitaris y de cost de dit projecte per rahó de l'aument del preu actual de jornals y materials» afeginthi vosté: «Com que la Mancomunitat ja sé que's conformarà ab axó, com es molt natural, espero que dintre de poch podrà subastarse la construcció d'aqueix camí». Deya vostè també «que si no's treballava ja en aquella obra, tan necessaria, era degut única y exclusivament a la centralisació espanyola», ja que, segons deya en altre lloch de la mateixa carta, s'entretingué dit projecte en la Quefatura més de tres mesos, segons declaració de l'Enginyer per l'aglomeració de feyna. Siguent axó veritat ¿quina excusa podrà donar la Mancomunitat per no haver pogut en 7 mesos omplir un tràmit tan senzill com acceptar els nous preus unitaris?

Durant aquestos últims temps hem vist a la Mancomunitat emprendre obres, com la Biblioteca, no tan imprescindibles com dit projecte, encare que segurament més aparatoses, y hem vist també reforçar els séus recursos ab nous emprès-

tits ¿Quina pot esser, donchs, la causa de retardar el portar a cap millores tan indispensables?

En espera de sa grata contestació, per la que li anticipo les degudes mercès, queda de vostè atent S. S. *Lluís Pons y Tusquets.*»

«*Sr. D. Lluís Pons i Tusquets.*

Molt Sr. meu: Corresponent a la lletra que des de les planes del setmanari d'aquesta ciutat «*La Tradició Catalana*» hem dirigi el prop passat dissapte, plaume manifestar-li que no solzament no haig de *pendre a mal* que V. em demani *alguna pública declaració* sobre el estat actual del projecte de camí veïnal del Pont de Castellfullit a Oix, sino que celebro molt de veres l'oportunitat que se m'ofereix per a fer conèixer als llegidors d'aquest periòdic la tramitació del projecte del referit camí veïnal, ja que podrà servir-los-hi de *botó per mostra* de com actúa la Mancomunitat de Catalunya en materia de obres públiques i de punt de comparació i contrast entre aquesta actuació de la Mancomunitat i l'actuació burocràtica del Estat espanyol; haig d'expressar-li, no obstant, la meua estranyesa per no haver-me demanat particularment i sens mediació de periòdics —com ho havia fet altres vegades— les dades que amb referència al citat camí veïnal poguessin interessar-li, sens perjudici de fer-les públiques si aixís ho haigües considerat convenient.

En l'Assamblea de la Mancomunitat que's celebrà a últims de Maig de 1916 se acordà l'inclusió en el Pla general de vïes de comunicació de Catalunya del camí veïnal de Oix a Castellfullit de la Roca.

Abans de procedir-se al estudi del projecte d'aqueix camí veïnal, l'Ajuntament d'Oix hagué d'obtenir dels propietaris i oferir a la Mancomunitat la cessió gratuita i a perpetuitat dels terrenys que havien d'ocupar-se amb la construcció del dit camí, d'acord amb lo acordat i estatuït en Assamblees anteriors. Per a la cessió d'aqueixos terrenys trobà l'Ajuntament tota mena de facilitats en la casi totalitat dels propietaris, però ni hagueren dos que's mostraven no solzament refractaris a fer cessió dels seus terrenys sino que pretenien obtenir pels mateixos preus molt superiors al seu just valor. Segurament recordarà V. la carta que amb aquest motiu i per encàrrec de l'Ajuntament d'Oix vaig escriure-li. Aqueixes gestions retardaren un xic l'estudi del meritat projecte.

Durants els mesos d'Octubre i Novembre del citat any 1916 els Enginyers de la Mancomunitat feren els estudis de camp del projecte de camí veïnal de referencia, qual projecte es termenà a 30 d'Abril de 1918.

El dia 12 de Juny del mateix any 1918 fou aprovat dit projecte pel Consell Permanent de la Mancomunitat, remetent se 'n seguidament dos exemplars a la *Jefatura* d'Obres Públiques de Girona, un per a que dita *Jefatura* pogués informar a la Superioritat, i l'altre per a que el remetés a la Direcció General d'Obres Públiques. A n'aqueix centre burocràtic s'hi entretingué mes de mitg any. Quan V. m'escrigué la carta que menciona en la que contesto, encare el dit projecte dormia en les oficines del Estat i per aixó no vaig poder-la contestar a fins el dia 25 de Desembre de 1918, en qual data vaig poder-lo assabentar de que per fi la Direcció General havia remés a la *Jefatura* de Girona el referit projecte,

però no amb la aprovació del mateix, sinò per a que la Mancomunitat informés des del punt de vista econòmic, en vista de les observacions proposades per dita *Jefatura*. A la meua calendada carta, va contestar-hi V. amb la que literalment transcrita diu aixís:

«Barcelona 28 de Diciembre de 1918.—Sr. M.ª Masramón.—Olot.—Muy Sr. mío y amigo: Mucha satisfacción me causó su carta del 25 corriente. Al fin, gracias a su amabilidad, he podido hacerme cargo completo de los trámites porque ha estado pasando el proyecto de camino vecinal de Castellfullit a Oix, así como del actual estado, ciertamente muy satisfactorio, del asunto, de todo lo cual tenía solo datos muy incompletos. No cabe duda que hallándose ya de nuevo el proyecto en la Jefatura de Obras Públicas y hallándose actualmente en buena disposición el Ingeniero jefe así como la Mancomunidad para aprobar las tasaciones actuales, no habrá obstáculo para que pueda ir pronto a la subasta. Por ello todos los interesados en este proyecto, nos consideramos respecto a V. en deuda de agradecimiento que a su tiempo nos consideraremos en el deber de exteriorizar. —Respecto a lo que indica sobre los obstáculos que la actual centralización imprime a estos asuntos, debo manifestarle que comparto su opinión en lo administrativo pero en el terreno político *considero insensato* la actitud de su partido en lo de querer constituir un parlamento para *tres provincias españolas* dejando cooperar en la vida nacional.—Reiterándole mis mas expresivas gracias, queda su afmo.—L. Pons y Tusquets.»

El dia 11 de Gener de 1919 es va rebre a la Mancomunitat un ofici de la *Jefatura* d'Obres Públiques de Girona dient que abans d'aprobar el repetit projecte, havia d'informar la Mancomunitat des de el punt de vista més amont indicat.

El dia 6 de Febrer de 1919 es comunicà per ofici a la Direcció General d'Obres Públiques el sol·licitat informe de la Mancomunitat, i, malgrat les gestions repetides que s'han fet a Madrid, no s'ha pogut conseguir que aquell centre burocràtic resolués aqueix tràmit d'aprovació, i el tan repetit projecte dorm el són dels justos entre el mont de paperam d'aquella oficina centralista.

Els fets que s'acaben de sintetitzar, molt més que totes les consideracions i comentaris que poguessin fer, palesaràn no sols a's pobres i oblidats moradors de les comarques d'Oix, si que també fins els fervents enamorats de la actual constitució centralista d'Espanya i als detractors de bona fé de la Mancomunitat de Catalunya—per si en resta encara algún entre els llegidors d'aquest setmanari—el contrast que hi ha entre l'actuació assenyada i diligent de la nostra Mancomunitat i l'entorpidora i dessidiosa actuació del Estat Espanyol.

Per les rahons apuntades, per no haver-se hagut de subjectar la Mancomunitat a les remorcs i entrebancs de la centralització espanyola, ha pogut anar més depressa en la construcció de Biblioteques populars, les que considerem nosaltres tant necessaries i imprescindibles com els camins i carreteres, per més que no pensin aixís V. i demes satélits de la flamant U.M.N.

Esperant haver contestat degudament la seva carta, quedo com sempre de V. atent i s.s.

Josep M.ª Masramón